

תפילה (31)

ואל תביאנו לא לידי חטא... עבירה ולא לידי נסיון כל מטרת הנסיון היא, שיקיים האדם את ה'לא תעשה בפועל'. דהיינו, לא די במניעת מעשה העבירה גרידא, אלא צריך עבודת פרישה בפועל. והנה אמרו חז"ל כי רמ"ח מצוות עשה הן כנגד רמ"ח אברים שבאדם, ושס"ה מצוות לא תעשה הן כנגד שס"ה גידים. וכתבו הקדמונים כי חיות כל אבר היא מהמצוה שכנגדו, וחיות כל גיד היא מהלא תעשה שכנגדו. והנה, הרי לצורך הבנין החיובי של אותו הגיד המכוון כנגד אחת משס"ה לא תעשה צריך עבודת פרישה בפועל, וזהו ענין הנסיון ותועלתו. וזהו שאנו מתפללים "אל תביאנו לידי נסיון" שלא נזדקק לנסיון בפועל, אלא שאת אותה תועלת בעבודת הפרישה בפועל נשיג על ידי התבוננות בחומר העבירה ועל ידי היראה והפחד שמא נכשל בה, וכן נוכל לבנות את הבנין החיובי של אותו הגיד המכוון נגד אותו לא תעשה, בלי שנצטרך את הנסיון בפועל.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, על סדר התפילה"

ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון

אף לאחר ש"תרגילנו בתורתך ותדביקנו במצוותיך", עדיין יש לבקש לא יבאינו לידי נסיון. כי "ה' צדיק יבחן" (תהלים יא. ה), ודוד המלך ביקש: "נסני ה'" (תהלים כו. ב), אך צא וראה מה עלתה לו. ואנו מוסיפים לבקש, שאף אם נגזר עלינו לבוא לידי נסיון, תהיה עמנו לחזקנו ולאמצנו כדי שלא נכשל ונוכל לעמוד, ולא ייגרם לנו בזיון מכך. סידור השל"ה

ולא תביאנו... ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון

לכאורה הבקשה "ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון", תמוה ביותר, שהרי העולם הזה כל כולו רצוף נסיונות לאדם, וזהו עיקר מהותו, להעמיד את האדם בנסיון, ותפקידו של האדם להצליח לעמוד בנסיון. יתכן שהכוונה הוא לנסיון דוגמת זה שעמד בו רב עמרם חסידא (כמובא בקדושין פא.) ואף על פי שניצח את יצרו ושכרו גדול מאוד, מכל מקום אמרו לו שם רבנן 'כספתינן', היינו התביישו חכמים בנסיון של רב עמרם חסידא. ועל כן מבקשים אנו לכל נבוא לידי נסיון כזה שממנו נגיע לידי בזיון, אף אם נעמוד בנסיון.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, על סדר התפילה"

וכוף את יצרי להשתעבד לך

הכתוב אומר: "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים" (משלי טז. טז). "אויביו", הוא היצר הרע, כאשר אדם משתדל בכל כוחו לעשות את רצון ה', ולהתגבר על הצעותיו המפתות של היצר הרע, הוא זוכה לכך שהיצר

ותרחיקני מיצר הרע ותדביקני ביצר הטוב

יצר הרע נקרא (קהלת ד. יג): "מלך זקן וכסיל". למעשה הוא חכם גדול, אלא שהוא הופך אותנו לכסילים. השיטה שלו היא די קבועה. כל אימת שצצה לו לאדם איזשהו בעיה קטנה, הוא מחריף את הבעיה ומעצים את הקושי. יש למישהו בעיה במקום למודיו למשל ב'כולל', עם 'שמירת הסדרים'. הוא מסביר לו 'בטוב טעם ודעת' מדוע הבעיה היא, אכן בעיה, ומדוע מומלץ במצב שכזה לעזוב בכבוד את הכולל, הוא לא ימליץ לו לעשות צעד כזה, לפני שיבטיח שגם בעתיד הוא ימשיך לקבוע עיתים לתורה, להשתתף ב'מגן' שעורי תורה, לתמוך באברכים ולהקים קרנות של תורה. לא מיניה ולא מקצתיה, הלואי וישמור שבת. יצר הרע לא מראה לאדם את האמת. הוא מראה לו, דרך קבע, איך ה'רשע של השני ירוק יותר', איך בחוץ החיים 'ורודים' יותר. בקיצור, מתעתע בו וגורם לו לעזוב את בית המדרש כשהוא בחוץ, ורואה את האמת, ורואה שכל ההבטחות שהבטיח לעצמו בטרם עזב את בית המדרש אינן שוות כלום, כבר קשה לו לחזור חזרה. לפתע פתאום הוא הפך להיות 'איש אמת' שלא חוזר בו מצעד שעשה.

כנגד היצר הרע, המחזיק 'מזומנים' ביד, ופורע באופן מידי בהנאה על כל עבירה, עומד לו היצר הטוב, שנקרא (שם): "ילד מסכן וחכם", ובידיו אין מאומה ב'מזומן'. יש צורך, אפוא, בבקשה מיוחדת: "ותרחיקני מיצר הרע ותדביקני ביצר הטוב", למרות שהראשון בא, כאמור, עם 'מזומנים', והשני עם פסוקים.

ספר "עבודה שבלב"

ואל תביאנו לא לידי חטא

כיצד זה מבקשים ומתפללים "ואל תביאנו לא לידי חטא", והלא "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג:), והתנהגותו של האדם תלויה אך ורק בו עצמו. אלא שמצינו ברשעים שהקב"ה מחזק לבם להרשיע ונועל בפניהם דרכי התשובה. ועל כך מתפלל האדם שלא יבוא לידי מדה זו שהקב"ה יחזק לבו ויביאו לידי חטא.

וכדבר זה מצינו בלשון הכתוב: "אל תט לבי לדבר רע" (תהלים קמא. ד) ופירש הרד"ק: ואמר אל תטה, כי אם לא יעזרהו להכין לבבו הרי הוא כאילו מטה לבו. ורב סעדיה גאון מביא שבתפילה זו מבקש האדם על כפרת העוונות ועל ידי כן שב לבוראו ולא יטה עוד לדבר רע, שאם לא יתכפרו עוונותיו יפול לזרועות היאוש וילך בשרירות לבו.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, על סדר התפילה"

הרע נכפף לפניו, ונתון לשליטתו המוחלטת של האדם. או אז, הופכת עבודת ה' לקלה יותר, משום שהרע כאמור, נכפף אל הטוב. **ספר "עבודה שכלב"**

ואל תשלט בנו יצר הרע... וכוף את יצרנו להשתעבד לך
שתי בחינות של יצר הרע יש באדם: **יצר הרע הרוחני**: אשר כל מגמתו להחטיא ולטמא את האדם. כנגד יצר זה יש לאדם מלחמה מתמדת, וכאשר יעלה ביד האדם להתגבר עליו ולנצחו, רק אז יוכל לקבל שכר על כך. נמצא שכל קיומו וייעודו של היצר הלזה הוא כדי שעל ידו יזכה האדם לשכר. **יצר הרע הטבעי**: המזוג בכוחות הטבע. כח זה של היצר הכרחי וחיוני לקיום העולם, אלא שעל האדם להשכיל להשתמש בו באופן הראוי שלשמו נועד. כנגד שתי בחינות אלו אנו מתפללים: **"ואל תשלט בנו יצר הרע"**, כנגד יצר הרע הרוחני שבאדם. **"וכוף את יצרנו להשתעבד לך"**, כנגד יצר הרע הטבעי.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, על סדר התפילה"

וכוף את יצרנו להשתעבד לך

יש להבין, הרי כבר ביקשנו קודם להנצל מחטא ועון והוספנו לבקש **"ואל תשלט בנו יצר הרע"**, אם כן מה מקום יש לשוב ולבקש **"וכוף את יצרנו להשתעבד לך"**. זאת ועוד, קודם אמר **"יצר הרע"**, וכעת **"יצרנו"**. אלא כבר נודע בספרים הקדושים, שלכל אדם ואדם, לפי שורש נשמתו, יש תפקיד וענין פרטי שמיוחד לו בדוקא, ורק הוא עם הכוחות הנטועים בו יכול להשיגם ולהביאם לידי גילוי ותכלית. וזה לעומת זה, ועל דבר זה מכביד עליו היצר הרע ביותר, כי עיקר עבודתו וכח הבחירה שניתן לו הוא על ענין זה. וזהו הטעם שאנו רואים שיש אדם שמתקשה ביותר לתקן איזו מדה או הנהגה, ולעמותו לשני קל לו להשיגה, ומאידך השני מתקשה בדבר האחד שקל לראשון להשיגו, וכיו"ב. לפי זה יש לפרש שתחילה מבקשים על היצר הכללי שמכביד ומנסה להכשיל בכל דבר, וזהו **"אל תשלט בנו יצר הרע"**. ושוב מבקשים **"וכוף את יצרנו להשתעבד לך"**, וזהו כנגד היצר המיוחד לי, **"יצרנו"**. וכנגד היצר הרע המיוחד לו, מבקשים **"וכוף את יצרנו להשתעבד לך"**, כי אין די בכך שלא ישלוט בו, אלא צריך בקום ועשה להפכו ולהכניעו לעבודת ה', כי אם לא ישעבדו לעבודת ה', כי אז יהיה ח"ו להיפך.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, על סדר התפילה"

והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע

"אדם רע", היינו אדם שטבעו רע ומידותיו רעות והוא רע לבריאיות. **"חבר רע"**, הוא אינו רע בהנהגה בין אדם לחבירו, אדרבה הוא טוב ונוח לבריות, אלא שפגיעתו רעה, והיינו שהוא רע ומזיק ברוחניות. לפיכך קוראו **"חבר רע"**, לפי שהוא נוח לבריות וחבירותו עריבה עליהם. ואדרבה, מתוך שהוא נוח ומסביר פנים, הוא

קרוב להזיק ולפגוע ברוחניות של הזולת. אלא שדוקא משום כך, על האדם להרחיק עצמו ממנו. לפי שהזיקו רב. **"והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע"**, **"חבר רע"** גרוע אף מ**"אדם רע"**. בעוד שמ**"אדם רע"** קל לאדם להדיר רגליו ולמנוע השפעתו ממנו, הרי סכנתו של חבר רע גדולה, לפי שאפשר בנקל להתפתות ולהמשך אחריו ואחר השפעתו הרעה. **ספר "שיח יצחק"**

הלכה: עניית אמן

צריך המברך לומר הברכה בקול רם, כדי שישמעו העומדים אצלו ויענו אמן, שעניית אמן היא עדות על הברכה שהוא אמת, ואם יאמר בלחש הוא כמו שמעלים מלהעיד על הדבר. הפליגו חכמים ז"ל בשכר העונה אמן, ואמרו כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן. ומדאמרו שערי בלשון רבים, השמיעונו שפותחין לו כל השערים שבחדרי גן עדן. ועוד אמרו קטן מאימתי בא לעולם הבא, משעה שיאמר אמן.

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: שתיקה היא דבר שקשה לענות עליה

ספר "שמחלה"

חקירה: שניים שגנבו

כל אחד מהם גנב חצי חפץ, או שכל אחד גנב הכל, ורק משלם חצי משום שגם חבירו משלם (קובץ שיעורים ב"ק עא).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: איחולים לבכיים

בביתו של המגיד מקוונץ עמדו חסידים והסתכלו בעינים מלאות התפעלות בכמה כלים נאים שקישטו את הבית. כסוברים אתם שכדאי להיות רבי? אינכם אלא טועים! רבי אין לו, למעשה, אלא צער ועגמת נפש, והריני מאחל מקרב לב לכל הרשעים שיהיו במהרה לצדיקים.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קצח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אליהו בן זהרה, אברהם בן רבקה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליזה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזול לאוני. לעילוי נשמת: ג'וינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מתה, מסעודה בת בלח, משה בן מול פורטונה, אליהו בן זהרה.

